

Bohoslužba 6. júna 2021

Neznámy Boh

Piesne: 512,1 515 221 285

Lekcia: Skutky 17, 16-34 Pavol v Aténach

¹⁶ Medzitým, čo Pavol čakal na nich v Aténach, v duchu sa roztrpčoval, keď videl, že mesto je oddané modlárstvu. ¹⁷ Preto sa v synagóge rozprával so Židmi a tými, čo uctievali Boha a každý deň hovoril na námestí s náhodnými okoloidúcimi. ¹⁸ Do rozhovoru sa s ním púšťali aj niektorí filozofi, epikurejci a stoici. Jedni sa pýtali: „Čo to chce tento tárať povedať?“ Iní zasa hovorili: „Zdá sa, že hlása cudzie božstvá.“ To preto, lebo zvestoval Ježiša a zmŕtvychvstanie. ¹⁹ A tak ho vzali so sebou, odviekli na Areopág a povedali: „Radi by sme sa dozvedeli, čo je to za nové učenie, ktoré ty hlásaš. ²⁰ Veď to, čo predkladáš našim ušiam, je čosi neslýchané, preto sa chceme dozvedieť, čo to má byť.“ ²¹ Všetci Aténčania, ako aj prisťahovalci z cudziny sa totiž nevenovali ničomu inému, len že rozprávali alebo počúvali niečo nové. ²² Pavol si zastal do stredu Areopágu a povedal: „Muži, Aténčania! Podľa všetkého pozorujem, že ste mimoriadne nábožní. ²³ **Keď som sa prechádzal a prezeral som si vaše svätyne, našiel som aj oltár s nápisom: ‚Neznámemu bohu.‘ Ja vám teraz teda hlásam to, čo uctieвате, hoci to nepoznáte.** ²⁴ Boh, ktorý stvoril svet a všetko, čo je v ňom, tento Boh, keďže je Pánom neba i zeme, nebýva v chrámoch zhotovených rukami, ²⁵ ani si nedá slúžiť ľudskými rukami, ako keby niečo potreboval, veď on dáva všetkému život, dych a všetko. ²⁶ On z jedného stvoril celé ľudské pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme, vymedzil ľuďom čas a hranice bývania, ²⁷ aby hľadali Boha, či by ho nejako nenahmatali a nenašli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko. ²⁸ V ňom žijeme, hýbeme sa a sme, ako to povedali aj niektorí vaši básnici: ‚Veď sme jeho rodom.‘ ²⁹ Nuž, ak sme Božím rodom, nesmieme sa nazdávať, že božstvo sa podobá zlatu, striebriu či kameňu — výtvoru ľudského umu a zručnosti. ³⁰ Boh už teda nehľadá na časy nevedomosti a teraz ľudí napomína, aby všetci a všade robili pokánie. ³¹ Lebo určil deň, keď bude spravodlivo súdiť celý svet skrze muža, ktorého ustanovil. Všetkým o tom poskytol spoľahlivý dôkaz, keď ho vzkriesil z mŕtvych.“ ³² Keď počuli o vzkriesení z mŕtvych, niektorí si robili posmešky, iní zasa hovorili: „Radi si ťa o tom vypočujeme, ale až inokedy.“ ³³ A tak Pavol od nich odišiel. ³⁴ Niektorí muži mu však uverili a pripojili sa k nemu. Medzi nimi bol Dionýz Areopagita, žena menom Damaris a iní.

Modlime sa:

Pane Ježišu Kriste, ďakujeme, že je pravdivo napísané: Pretože svet z prejavov Božej múdrosti nepoznal Boha svojou múdrosťou, zapáčilo sa Bohu zachrániť bláznovstvom tejto zvesti tých, ktorí veria. (1K 1,21) Ďakujeme, že zvesť evanjelia je radostnou zvesťou pre tých, ktorým znamená obnovu a život, aj keď sa musíme vysporiadať sa s tým, že mnohým je to bláznovstvo, a toho, kto o Tebe svedčí, majú za táraja. Avšak ku komu by sme šli? Slová večného života máš Ty. A ďakujeme, že dodnes si nám neprestal zvestovať evanjelium, veď toľkí ešte nepočuli, že je to zvesť záchrany aj pre nich.

Ďakujeme, že si nám pripravil dnes stretnutie s Tebou v Tvojom slove. Daj nám pozorného a vnímavého ducha, aby sme Tvojej zvesti rozumeli, aby sme sa podľa nej vedeli zachovať a orientovať. Nech nás sprevádza a posilňuje v našich

zápasoch a pokušeníach a vedie k víťazstvu. Duchom svojím zasiahni naše srdcia aj teraz a obdaruj nás obecenstvom s Tebou. *Amen*

Text: Sk 17,23

„Lebo keď som chodil po vašich svätyniach a obzeral si ich, našiel som aj oltár s nápisom: Neznámemu Bohu. Nuž, Toho, ktorého vy nepoznáte, a (predsa) ctíte, ja vám zvestujem.“ (evanj. preklad)

Milí Bratia a milé Sestry,

Apoštol Pavel počas svojej misijnej cesty prišiel do Atén a čaká tam na svojich spolupracovníkov. To čakanie sa však tiež deje v znamení služby - v sobotu v synagóge a cez týždeň po uliciach a námestiach sa oboznamuje s prostredím a ľuďmi, s ktorými sa dáva do rozhovoru a hlása im evanjelium o vzkriesenom Ježišovi Kristovi. Nespráva sa ako dnešný turista, ktorý by obdivoval nespočetné umelecké diela - dnes už väčšinou torzá - a pamiatky tých čias. On vidí modly, mesto je preplnené modlami! - najrôznejších výtvorov ľudských rúk, ktorým sa dostáva božskej pocty, ktorým Aténčania prinášajú obety. Akú túžbu to prezrádza po pravom Bohu, bez ktorého zostáva ich vnútorný smäd neuhasený! Aká strašná duchovná tma, napriek tomu, že toto mesto je stále hrdým strediskom ľudskej múdrosti a žije zo svojej starodávnej slávy! Avšak aj tu sa ukáže, že pravá múdrosť a svetlo nespočíva vo vedomostiach, ani vo vede či filozofii, ale v slove Božom. A začiatok tejto múdrosti je bázeň Božia...

Máme to jednoznačne potvrdené aj tu, keď členovia dvoch miestnych základných filozofických smerov - epikurejcov a stoikov - sa povýšenecky pýtali: „Čože to chce tento tárať povedať? ... Zdá sa, že hlása cudzie božstvá. To preto, lebo zvestoval Ježiša a zmŕtvychvstanie. A tak ho vzali so sebou, odviekli na Areopág a povedali: „Radi by sme sa dozvedeli, čo je to za nové učenie, ktoré ty hlásaš. Veď to, čo predkladáš našim ušiam, je čosi neslýchané, preto sa chceme dozvedieť, čo to má byť.“

Na filozofické debaty - dialógy sú otvorení, ale o ich duchovnej otvorenosti hovoriť nemôžeme. Veď Pavla majú za táraja. V Aténach týmto posmešným výrazom označovali človeka, ktorý - ako sojka zobe všeličo - tiež všeličo pozbiera a podáva ďalej ako vlastnú múdrosť; proste majú apoštola Pavla za takeého, koho nemožno brať vážne. Dajú mu priestor oboznámiť ich so svojím učením, nie však z úprimného záujmu, ale z púhej zvedavosti. „Radi by sme sa dozvedeli... chceme sa dozvedieť, čo to má byť.“ Pre nich je to akýsi nový impulz k filozofickej debate a zábavnému mudrovaniu. „Pretože najviac času venovali tomu, že rozprávali alebo počúvali niečo nové.“

Taký je obraz starovekého Grécka, zvlášť Aténčanov tej doby: všade duchovná tma - mesto plné modiel, ľudia sa zaujímajú o niečo nové v kategórii hádok a klebiet. Avšak je to impulz pre Pavla: o to viacej potrebujú počuť evanjelium, pre nich skutočne novú zvesť o Božej láske v Ježišovi Kristovi, o otázke a riešení hriechu. Nevie, akí sú dnešní Aténčania, ale ten vtedajší ich prístup k zvesti evanjelia je akosi povedomý aj dnes a objavuje sa bežne medzi ľuďmi. Koľkokrát sa

hádame, debatujeme, vedieme dialóg, ale nikam to nevedie a nič to nerieši. Pýtame sa na nové poznatky - avšak srdce nám zostáva nezmenené, staré, pretože nie sme otvorení to nové prijať s plnou vážnosťou. A ako často sú nazvaní tárajmi aj dnes tí, ktorých jasným slovám odolať sa dá odmietnutím ich samých!

A predsa apoštol Pavel sa necíti byť ponížený, keď sa k nemu takto správajú. Ved' preto sem prišiel, aby im hlásal zvesť záchrany, ktorú tak potrebujú; aby poukázal na Svetlo sveta, Ježiša, aby odohnal duchovnú temnotu týchto ľudí, ktorí Krista nepoznajú. *Vzali ho so sebou, odviekli na Areopág*, čo je mohutný skalný blok na severozápadnom úpätí athénskej Akropoly, na južnom okraji Agory, zasadával tam najvyšší súdny a politický tribunál či rada starších. „*Pavel si zastal do stredu Areopágu a povedal...*“ Skutočne sa nehanbí za evanjelium, neutiahne sa niekam do kúta, ale postaví sa do stredobodu, aby ho bolo vidieť a počuť. Jeho život je postavený na inej na skale, ktorá sa volá Ježiš Kristus. O Ňom hovorí, v znamení toho, že Aténčanom sprostredkuje evanjelium, ktoré je mocou Božou ku spaseniu každému veriacemu.

Bratia Sestry, dobre je si všimnúť, ako Pavlovi Pán Boh pripravil túto ťažkú pôdu, ako pripravil základné okolnosti k tomu, aby Aténčanov dokázal správne osloviť. Tak aby ich nevystrašil, nevyvolal v nich odmietnutie, ale istú zvedavosť až pozornosť. Toto On prv všetko vysporiadal v Pavlovom srdci, ktorý sa v duchu roztrpčoval a bol pobúrený vidieť to množstvo modiel; avšak nepristupoval k Aténčanom zákonníckym spôsobom a nespomínal, že ako ho to veľmi poburuje. Ale chytil sa možnosti, ako získať ich pozornosť, ako im priblížiť zvesť evanjelia. Vidíme v tejto múdrosti skutočne vedenie a pôsobenie Ducha svätého. Chváli ich akoby pre ich nábožnosť, keď spomína oltár, ktorý bol venovaný *neznámemu Bohu*. Určite bola táto nábožnosť veľmi tmárska a slepá, a prezradzovala, že žijú v stálom strachu z týchto božstiev, preto si postavili ešte aj takýto oltár, že ak by existoval nejaký boh o ktorom nevedia, aby si tento oltár mohol prisvojiť a aby ho svojimi obetami uspokojili/odzbranili. Pavlovi sa to však dobre zide, aby konkretizoval: skutočne existuje Boh, ktorý vám je neznámy, no prišiel som, aby ste Ho spoznali.

Vo svojej kázni jasne zvestuje jedinečnosť Boha, ktorý „*stvoril svet a všetko, čo je v ňom, tento Boh, keďže je Pánom neba i zeme, nebýva v chrámoch zhotovených rukami, ani si nedá slúžiť ľudskými rukami, ako keby niečo potreboval, ved' on dáva všetkému život, dych a všetko. On z jedného stvoril celé ľudské pokolenie...*“ Pred Ním sme všetci rovnakí - aj rovnako stratení a odkázaní na Neho, ale Ho môžeme hľadať. „*... aby hľadali Boha, či by ho nejako nenahmatali a nenašli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko. V ňom žijeme, hýbeme sa a sme...*“ Dokonca - nakoľko apoštol Pavel bol vzdelaný človek aj v gréckej kultúre, odvolával sa a citoval im ich básnikov „*ako to povedali aj niektorí vaši básnici: 'Ved' sme jeho rodom.'*“ Pravdepodobne tu cituje básnika Empedokla, ktorý žil v 5. storočí pred Kristom a bol to vlastne on, ktorý Aténčanmi bol pozvaný z Kréty, aby – keď vznikol v Aténach mor a zomrela naň asi tretina obyvateľov mesta – zbavil toto mesto tejto morovej plagi. Keďže bol aj kňazom, dal rozpustiť biele a čierne ovce po meste, a kde si ktorá ľahla – akoby nad vstupom do podsvetia -, dal ich tam obetovať týmto

neznámym bohom. Potom na tých miestach dal postaviť niekoľko oltárov pre týchto neznámych bohov, ktorí ďalej mesto už netrápili. A keďže v Aténach bola aj sochárska akadémia, kam chodilo mnoho umelcov sa učiť obrábať mramorový kameň, títo umelci vytvorili množstvo sôch a podobizní týmto neznámym bohom, aby si žiadneho z nich nepohnevali.

Keď apoštol Pavel sa prechádza ulicami Atén, vidí tieto sochy a oltáre. To ho inšpiruje apelovať na túto situáciu a použiť ju ku zvesti evanjelia. Mylné by bolo o tomto pístupe apoštola povedať, že koná v zmysle hesla: cieľ posväcuje prostriedky, lebo to je v zásade falošné heslo a ani nejde o to. Ale má dobré východisko, aby naviazal na zvesť evanjelia, že „*Boh už teda nehladá na časy nevedomosti a teraz ľudí napomína, aby všetci a všade robili pokánie*“. Aby sa obrátili k Nemu a prijali Jeho milosť ponúknutú v Ježišovi Kristovi, ktorého vzkriesil z mŕtvych. A pozorní poslucháči si zrazu uvedomujú, že im treba zaujať stanovisko k počutým - a tak niektorí si robia posmešky, iní si to odročia (radi si ňa vypočujeme, ale inokedy) a niektorí uverili a pripojil sa k nemu.

Milí Bratia a milé Sestry! Otázkou je, aký je náš prístup, aké stanovisko zaujmeme? Pretože teraz my sme tí poslucháči, k nám znie volanie, aby sme hľadali Boha, ktorý poslal svojho Syna, aby hľadal a spasil čo bolo stratené. Nechce zostať pre nás neznámym Bohom, chce sa nám dať poznať, pretože nás pozná. A nepotrebuje žiadne naše obety, však naopak: On obetoval na jedinom pravom oltári - na golgotskom kríži - svojho Syna za nás. V Ňom nám zvestuje, že nie je ďaleko od nás, ale nás hľadá a volá. K tomu oltáru môžeme položiť s dôverou svoje životy, ako aj našich blízkych, svoje viny a hriechy a môžeme prijať dar pokánia a odpustenia. Pán Ježiš nás k tomu vyzýva a povzbudzuje aj dnes. ***Amen***

Modlime sa:

Pane Ježišu Kriste, vyznávame Ti, že sa v duchu rozčulujeme skôr pre iné veci a že sa Ti nedostane patričnej úcty medzi nami. Odpusť, že veľmi vieme súdiť a pohoršovať sa, chce v nás panovať odmietanie a pohrdanie, keď vidíme javy, ktoré sú nám neprijateľné. Ďakujeme, že Ty si iný, že v Tvojom srdci je miesto pre každého, Tvoja láska nie je ďaleko od nikoho, kto o ňu stojí a neodmietneš toho, kto Ťa hľadá a vzýva. Prosíme, uč nás prijímať sa navzájom, ale aj byť otvorení pre tých, ktorým sa dostáva odmietnutie - veď si nás stvoril z jedného. Ďakujeme preto za príklad apoštola Pavla, že Ťa celým srdcom miloval a Tvojou láskou pristupoval k všetkým ľuďom pri zvestovaní evanjelia.

Ďakujeme, že si nám blízko, preto hľadať Teba je výzva aj pre nás. Daj nám uvedomiť si, prečo sme na svete, kde si nám miesto vymedzil a ako chceš nás urobiť požehnanými. Odhaľ skryté modly našich srdiec, ktoré Ťa oberajú o našu úctu a pomôž, aby sme mali v Tebe svojho jediného Pána a Spasiteľa nášho života. Ďakujeme za Golgotu, za oltár, na ktorom si sa dal obetovať za nás, aby sme sa mohli prijatím Tvojej zachraňujúcej lásky zveriť do Tvojich rúk, aby naša duša, pozbavená viny v Tebe našla pokoj a ochranu.

Do tejto ochrany zverujeme teraz pokrstené deti s ich rodinami, ako aj každého člena nášho zboru, našich blízkych; tých, čo Ťa poznajú, aj tých, čo ešte nie. Prinášame pred Teba nemocných, trúchliacich, slabých a opustených. Ochraňuj náš zbor od všetkého zlého a falošného. Svoj pokoj nám neodopri, ale žehnaj nám každého dňa. Pre Tvoje meno prosíme, vypočuj nás. *Amen*